

PERIODIZACE DĚJIN LATINSKÉHO JAZYKA

Dle G. Meiser: Historische Laut- und Formenlehre der lateinischen Sprache, Darmstadt 1998.

Latina je písemně dokumentována (nápisy, literárními texty) od přelomu 7./6. stol. př. Kr. zhruba do r. 600 po Kr. Prvním písemným dokladům latiny ovšem předcházela fáze protohistorické latiny nebo pralatiny a této zase fáze italická.

Tradice římského literárního jazyka - klasické latiny pokračuje ve středověku středověkou latinou a později novou latinou, zatímco mluvená lidová tzv. vulgární latina žije dále v románských jazycích, které se od přelomu 8./9. stol. po Kr. již pokládají za samostatné.

Asi 1200 let trvající historii latinského jazyka můžeme rozdělit do šesti dílčích fází:

1. Ranná latina od počátků nápisné dokumentace 7. /6. stol. př. Kr. do r. 240 př. Kr., tzv. **předliterární období.**

2. Stará/archaická latina předklasické období, nápisné i literární doklady, trvající cca do 1. pol. 1. stol. př. Kr. (to platí zvl. pro epigrafickou dokumentaci CIL I, ad *mortem Caesaris*, r. 44 př. Kr.)

Obvykle se latina ranného i starého období označuje souhrnně jako **archaická latina.**

3. Klasická latina, cca od r. 81 př. Kr. (první vystoupení Cicerona) do r. 14. po Kr. (smrt Augusta)

4. Stříbrné období - do smrti Trajána (117 po Kr.).

5. Archaizující období - do smrti Marca Aurelia (180 po Kr.).

Vzhledem k archaickému období představuje klasická latina konce republiky jazyk vědomě normovaný a stylizovaný. Klasická latina i mluvená latina více či méně „vulgárního“ typu však představují pouze variety jednoho v zásadě jednotného jazyka – latiny, která má – jako každý rozvinutý národní jazyk větší množství stylistických rejstříků neboli sociolektů. V poklasickém období se rozdílily mezi klasickou a samostatně se vyvíjející lidovou latinou prohlubují a obě variety se navzájem značně vzdalují, až postupně dochází k rozpadu na různé jazyky.